

СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ РОЛІ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

Вовк А. А.

*аспірантка, асистентка кафедри дизайну
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

У XXI столітті креативні індустрії набули статусу потужного каталізатора соціально-економічного зростання. Впровадження цифрових технологій у сфері творчої діяльності суттєво змінило не лише способи виробництва культурного продукту, а й трансформувало саму природу взаємодії з мистецтвом, дизайном, медіа та іншими галузями.

Сьогодні креативний сектор охоплює широкий спектр напрямів – від дизайну, моди та архітектури до кіноіндустрії, музики та геймдеву – і характеризується високим рівнем інноваційності. У цих сферах активно застосовуються сучасні цифрові інструменти: 3D-моделювання, цифрова графіка, технології доповненої та віртуальної реальності (Virtual reality, VR), штучний інтелект і машинне навчання.

Цифрова трансформація не лише оптимізує процеси виробництва, а й розширює межі творчого самовираження. Такі платформи, як Behance, ArtStation, Canva, Adobe Creative Cloud, формують потужну цифрову екосистему для колаборації, презентації та просування результатів креативної праці, відкриваючи нові можливості для розвитку й популяризації творчого потенціалу. Окрім цього, використання цифрових платформ позитивно впливає на розвиток творчих колаборацій між митцями, дизайнерами та іншими представниками креативних індустрій [3, с. 114]. Вони сприяють ефективній комунікації, обміну ідеями та реалізації спільних проєктів незалежно від географічного розташування учасників. Завдяки відкритому доступу до портфоліо, кейсів і професійного досвіду, цифрові середовища також полегшують пошук кваліфікованих спеціалістів для участі у творчих ініціативах, комерційних замовленнях або міждисциплінарних командах.

У сучасних реаліях цифрові технології відіграють не лише роль інструментів для автоматизації та оптимізації процесів у сфері дизайну та мистецтва, але й стають ключовим чинником відновлення суспільства в умовах післявоєнної трансформації. Для України, яка переживає значні втрати людського капіталу через військові дії, вимушену міграцію та демографічні виклики, впровадження цифрових рішень у підготовку культурних проєктів може стати та довгостроковим рішенням на наступні роки [4, с. 124].

Завдяки цифровим інструментам з'являється можливість частково компенсувати нестачу фахівців шляхом підвищення ефективності праці, організації гнучких форматів зайнятості, віддаленої роботи та прискорення творчих і виробничих процесів. Уже сьогодні українські креативні компанії, зокрема анімаційні студії, демонструють успішне впровадження генеративних технологій у створення мультфільмів і документального контенту. Такі інструменти істотно скорочують час, витрачений на технічну рутину – зокрема, генерують візуальні середовища та концепти персонажів, відкриваючи нові можливості для розвитку галузі навіть у складних обставинах [1, с. 74].

Штучний інтелект сьогодні відіграє важливу роль не лише у створенні візуального контенту – його активно застосовують на різних етапах творчого процесу: від написання сценаріїв і музичного оформлення до прогнозування потенційної успішності проєкту. Саме завдяки цій багатофункціональності ШІ вже інтегрований у виробничі процеси провідних студій комерційної анімації. Зокрема, ним користуються такі студії, як Karandash Animation Studio («Children on fire»), Pizza Later («POOF») та And Action.

У контексті сучасних українських реалій, де ресурси часто є обмеженими, а дедлайни – стислими, можливість делегувати технічну частину процесу алгоритмам має надзвичайну цінність. Використання штучного інтелекту та генеративного дизайну дозволяє митцям зосередитися на творчій концепції, не втрачаючи при цьому темпу виробництва. Це робить такі технології не лише практичними, але й стратегічно важливими для розвитку національного культурного продукту.

Генеративні технології та штучний інтелект надають митцям потужні інструменти, які не просто автоматизують рутинні етапи роботи, а й поглиблюють естетичний вплив кінопродукту. Завдяки цим рішенням, можливо створювати стилізовані інтерпретації подій минулого, відтворювати архівні матеріали, спогади, реконструювати історичні сцени – і все це без залучення масштабних знімальних груп. Такий підхід відкриває нові горизонти для українських митців, дозволяючи їм працювати на рівні світових стандартів [2, с. 126].

Анімація в такому контексті постає як потужний інструмент відтворення пам'яті – вона здатна передати емоційний стан, настрій, атмосферу та індивідуальне сприйняття подій. Завдяки своїй художній виразності мультиплікаційні техніки дозволяють візуалізувати те, що не зафіксоване в архівах, і водночас зберегти документальну достовірність. Вони відкривають можливість показати суб'єктивну сторону подій через мову образів і символів.

Це особливо важливо для фільмів, присвячених болючим історичним темам: війні, депортаціям, трагічним дитячим спогадам. Анімація допомагає обережно передати важкі емоції, не втрачаючи глибини, і водночас створює потужний емоційний контакт з глядачем. Такий

підхід надає українським кіномитцям нові інструменти для осмислення історичного досвіду, поєднуючи силу візуального мистецтва з сучасними технологіями.

Ще одним інструментом для підсилення емоційного впливу може стати використання віртуальної та доповненої реальності у мистецьких проєктах. Через інтеграцію цифрових елементів у реальне середовище AR/VR дозволяє художникам і дизайнерам створювати потужні візуальні наративи, які не лише документують руйнування, але й пробуджують у глядача глибоке співпереживання. Завдяки AR глядач має змогу «побачити» минуле – відтворені у доповненій реальності будівлі, вулиці, скульптури чи пам'ятники постають перед ним у своєму довоєнному вигляді, контрастуючи з реальністю. Це посилює ефект присутності та надає мистецьким роботам здатність говорити мовою пам'яті та втрати.

Одним з таких проєктів стала колекція «Ендеміки» митців Вартана Маркар'яна та Роксолани Дудки у проєкті «Формула витривалості» в Центрі сучасного мистецтва M17. В основі проєкту віртуальні скульптури-рослини – неповторні та унікальні, як і кожне окуповане місто, яке має «відновити своє середовище проживання».

Такі проєкти часто поєднують архівні фото, відео, 3D-моделі та звукові доріжки, що дозволяє створювати багатошарове, занурювальне середовище. Доповнена реальність стає інструментом, що поєднує минуле, теперішнє й уявне майбутнє, надаючи глядачам змогу відчувати історію на новому рівні. У контексті післявоєнної України це також важливий механізм збереження культурної пам'яті, національної ідентичності та візуального свідчення травми, яку зазнала країна.

У сучасних реаліях, зумовлених війною та повоєнною відбудовою, цифрові інструменти відіграють ключову роль не лише у сфері творчості, але й у ширшому контексті – як засіб трансформації культурного простору, підтримки економіки та адаптації до викликів цифрової епохи. Завдяки використанню сучасних графічних редакторів, 3D-платформ, генеративного мистецтва та штучного інтелекту, українські митці та дизайнери отримують можливість створювати актуальні й потужні візуальні образи, що документують, осмислюють і емоційно відтворюють події війни, руйнування та надію на відновлення.

Такі технології відкривають нові формати творчої співпраці, дозволяють реалізовувати масштабні проєкти навіть в умовах обмежених ресурсів, сприяють мобільності, гнучкості та інтернаціоналізації креативної діяльності. Цифровізація стає не лише інструментом для створення мистецьких продуктів, а й важелем стратегічного розвитку культурного середовища, формування стійких креативних екосистем та просування української ідентичності на глобальному рівні.

Отже, цифрові інструменти – це не просто технічне підсилення творчого процесу, а невід'ємна складова сталого розвитку креативних

індустрій України, яка дозволяє адаптуватися до сучасних викликів, реагувати на соціальні трансформації та відігравати важливу роль у процесі культурної та економічної відбудови країни.

Література:

1. Дерман Л.М, Вовк А. А. Технологічна освіта дизайнерів в умовах війни. *Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку*: матеріали XIII Міжнарод. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті академіка Д. Тхоржевського (Київ, 23 лютого 2024 р.). Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 73–76
2. Дерман Л.М, Вовк А. А. Цифрові тренди. Виклики та можливості для України та світу. *Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., (Ломжа – Харків, 14 березня 2024). Ломжа – Харків, 2024. С. 124–128
3. Комар В. О. Тенденції розвитку культурно-креативних індустрій в Україні першої чверті XXI століття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 4. С. 111–117.
4. Мазур О., Квітка С. Вплив цифрової трансформації на розвиток креативних індустрій. *Public administration aspects*. 2024. № 12(1). С. 121–128.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-46>

МИСТЕЦЬКА АКЦІЯ ВОЛЬНАНОВА: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ, КОНЦЕПТИ

Гладун О. Д.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

директор

Комунальна установа «Обласний художній музей»

Яковець І. О.

доктор мистецтвознавства, професор,

завідувач кафедри дизайну

Черкаський державний технологічний університет

м. Черкаси, Україна

З початком повномасштабної російсько-української війни в українському культурному просторі виникла нагальна потреба у створенні, утвердженні та широкому розповсюдженні актуальних